

Європейський день захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства

18 листопада в Європі щорічно, починаючи з 2015 року, відзначають Європейський день захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

На жаль, ці явища продовжують існувати як трагічна реальність, і являють собою серйозні порушення прав дітей, що мають довгострокові і часто згубні фізичні, психологічні, соціально-економічні наслідки для їхнього життя та здоров'я.

Вразливість дітей порівняно з дорослими є набагато вищою, адже діти є більш довірливими та беззахисними, тому частіше стають жертвами злочинів, пов'язаних із сексуальною експлуатацією та сексуальним насильством.

Під час повномасштабної війни в Україні статеві злочини виступають прямою зброєю агресора проти цивільного населення. І жертвами сексуального насильства стають як жінки та чоловіки, так і діти, а навіть немовлята.

Тому значимість цієї дати не піддається жодним сумнівам і полягає в тому, щоб питання захисту прав дітей завжди були в центрі уваги.

Міжнародний захист дітей від сексуального насильства та сексуальної експлуатації

Міжнародно-правова система захисту прав людини, так само від сексуального насильства та сексуальної експлуатації, складає низку актів, прийнятих як на універсальному, так і регіональному рівні.

Перш за все, основоположним міжнародно-правовим актом, що визначає особливості захисту прав дітей у світовому масштабі є Конвенція ООН про права дитини. Стаття 34 зобов'язує держав-учасниць захищати дитину від усіх форм сексуальної експлуатації та сексуальних розбещень. З цією метою держави-учасниці, зокрема, вживають на національному, двосторонньому та багатосторонньому рівнях всіх необхідних заходів щодо запобігання:

- а) схиланню або примушуванню дитини до будь-якої незаконної сексуальної діяльності:
- б) використанню дітей з метою експлуатації у проституції або в іншій незаконній сексуальній практиці:

с) використанню дітей з метою експлуатації у порнографії та порнографічних матеріалах.

Дотичним до питання протидії сексуального насильства проти дітей є також Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії від 25.05.2000 року.

На регіональному рівні важливим актом, прийнятим Радою Європи, є Конвенція про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротська конвенція). Прийняттю Конвенції послужило те, що сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій, і що запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва.

У документі під сексуальне насильство підпадають наступні дії:

- заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття діяльністю сексуального характеру;
- заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, коли:
- використовується примус, сила чи погрози або
- насильство здійснюється зі свідомим використанням довіри, авторитету чи впливу на дитину, зокрема в сім'ї, або
- насильство здійснюється в особливо вразливій для дитини ситуації, зокрема з причини розумової чи фізичної неспроможності або залежного становища.

Конвенція зобов'язує Сторін вживати необхідних законодавчих або інших заходів для запобігання всім формам сексуальної експлуатації та сексуального насильства стосовно дітей і для захисту дітей.

Документом також передбачено існування комітету, який моніторить рівень виконання Сторонами її положень. Комітет аналізує ситуацію у країнах членів Ради Європи про те, яка ситуація з протидією, боротьбою і запобіганням таким негативним проявам як сексуальне насильство стосовно дітей. Україна ратифікувала Конвенцію 20 червня 2012 року.

Національні стандарти захисту

В Україні актом, що захищає права дитини є Закон «Про охорону дитинства». Зокрема, стаття 302 передбачає, що держава має здійснювати захист дітей від сексуального насильства (у тому числі від сексуальної експлуатації та вчиненого з боку батьків або осіб, які їх замінюють), а також дітей, які постраждали від такого насильства або стали його свідками (очевидцями).

Такий захист здійснюється не тільки шляхом попередження порушень, але й шляхом встановлення відповідальності за посягання на статеву свободу та недоторканість дитини.

Якщо став жертвою сексуального насильства, куди звертатися?

Ставши жертвою сексуального насильства, особа може звернутися до:

Національної поліції, зателефонувавши 102 або 0 800 500 202;

Офісу Генерального прокурора, зателефонувавши +38 096 755 02 40;

Національної гарячої лінії із запобігання домашньому насильству, зателефонувавши 0800 500 335;

Уповноваженого з прав людини, зателефонувавши на гарячу лінію +38 044 253 75 89 або 0800 501 720;

Асоціації жінок-юристок «Юрфем», зателефонувавши +38 068 145 55 90.